

วรรณคดีที่เกี่ยวข้อง

ความเป็นมาและความสำคัญของวิชาอาชีพ

วิชาอาชีพ ที่เรียกกันอยู่ในปัจจุบัน มีในหลักสูตรการศึกษาฉบับต่าง ๆ มาแล้ว ทั้งสิ้น แต่เรียกชื่อแตกต่างกันออกไป การให้ความสำคัญ นำนักวิชาที่ถูกเน้นหนักเบา ตามความเห็นของนักการศึกษาแต่ละยุคสมัย เริ่มจากหลักสูตรพุทธศักราช 2438 มีการนำวิชาภาคเขียนมาบรรจุในหลักสูตรการเรียนการสอนเป็นครั้งแรก เพื่อฝึกให้นักเรียนมีความรู้ ความสามารถในการใช้เครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์และความคิดสร้างสรรค์ (สุทธิประจักษ์ และศิริกุล โทพิทักษ์ 2525: 2) ภายหลังจากเปลี่ยนแปลงการปกครองเมื่อพุทธศักราช 2475 มีแผนการศึกษาชาติ พุทธศักราช 2475 และแผนการศึกษาชาติ พุทธศักราช 2479 มุ่งหมายให้พลเมืองทุกคนได้รับการศึกษาพอเหมาะกับเอกัตภาพของตน เพื่อได้เป็นประโยชน์แก่บ้านเมือง และระบอบองค์ 3 แห่งการศึกษา คือ ศรีศึกษา พุทธิศึกษา และพลศึกษา และรัฐบาลมีโครงการจัดตั้งโรงเรียนประกอบอาชีพขึ้นสำหรับรับนักเรียนที่เรียนจบโรงเรียนภาคบังคับแล้ว แต่ปรากฏว่าไม่มีผู้นิยมเรียนเข้าเรียนต่อมาในแผนการศึกษาชาติ พุทธศักราช 2494 มีการเพิ่มหัตถศึกษาเข้าไปเป็นองค์ 4 แห่งการศึกษา เพื่อปลูกฝังให้นักเรียนเกิดความเคยชิน และความขยันหมั่นเพียรในการใช้มือปฏิบัติงาน เพื่อเป็นรากฐานของการประกอบอาชีพ กล่าวกันว่านักเรียนที่เข้ามาศึกษาค้นสามัญศึกษาในโรงเรียน ไม่ชอบทำงานอย่างอื่นที่มีใช้งานหนังสือ อาจกล่าวได้ว่า นับแต่มีการเพิ่มหัตถศึกษาเข้ามาในแผนการศึกษาชาติ พุทธศักราช 2494 วงการศึกษา ก็เริ่มให้ความสำคัญกับวิชาการงานและอาชีพเพิ่มมากขึ้น เห็นได้จากมีการบรรจุวิชาหัตถศึกษาเป็นวิชาบังคับในหลักสูตรการศึกษา พุทธศักราช 2503 ภายหลังจากมีการประกาศใช้หลักสูตรประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 และหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 เพื่อให้สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2520 และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (2520-2524) โดยบรรจุวิชาอาชีพเป็นวิชาบังคับในหลักสูตรทั้งสาม

การเปลี่ยนแปลงหลักสูตรของประเทศไทย

นับตั้งแต่มีการตั้งโรงเรียนหลวงขึ้นครั้งแรก เมื่อพุทธศักราช 2414 จุดมุ่งหมายของการศึกษา เน้นให้ศึกษาเล่าเรียนเพื่อการรับราชการ เพราะสภาพสังคมในขณะนั้นระบบราชการ สถานที่ราชการส่วนใหญ่กำลังขยายตัว จึงมีความต้องการแรงงานของข้าราชการเป็นจำนวนมาก ซึ่งส่งผลให้โรงเรียนส่วนใหญ่มุ่งที่จะสนองความต้องการของสภาพสังคมดังกล่าว จากจุดมุ่งหมายของการศึกษาในขณะนั้นนี้เองก่อให้เกิดอิทธิพลต่อความนึกคิดของคนไทยในสมัยต่อ ๆ มาเป็นอย่างมาก

ในระยะเวลาต่อมา สภาวะเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทยได้ขยายตัวกว้างขวางขึ้น สัดส่วนของความต้องการแรงงานในค่านต่าง ๆ เปลี่ยนแปลงไป เพราะวิทยาการและเทคโนโลยีต่าง ๆ เจริญก้าวหน้าเป็นอย่างมาก ดังนั้น จุดมุ่งหมายของการศึกษาในระยะเวลาต่อมาจึงมีการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้สอดคล้องกับสภาวะเศรษฐกิจและสังคมที่กำลังเปลี่ยนแปลงไป ดังจะกล่าวถึงการเปลี่ยนแปลงจุดมุ่งหมายของ แผนการศึกษาแห่งชาติ และหลักสูตรของประเทศไทยโดยสังเขปดังนี้

ภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองในปี พุทธศักราช 2475 เป็นต้นมา จุดมุ่งหมายของการศึกษาชาติก็ได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างชัดเจน เพื่อให้สอดคล้องกับสภาวะเศรษฐกิจและสังคม เริ่มจากแผนการศึกษาชาติ พุทธศักราช 2494 ซึ่งให้ความสนใจกับวิชาชีพเพิ่มมากขึ้น โดยแผนการศึกษาชาตินี้ได้เพิ่มองค์ที่ 4 ของการศึกษาขึ้นอีกองค์หนึ่ง คือ หัตถศึกษา (พนัส หันนาคินทร์ 2521: 144) ต่อมาก็ได้มีการประกาศใช้หลักสูตรการศึกษา พุทธศักราช 2503 ซึ่งกำหนดให้มีวิชาหัตถศึกษาเป็นวิชาบังคับ ทั้งนี้มีจุดมุ่งหมายที่สำคัญ คือ จัดให้มีการศึกษาที่เหมาะสมกับวัย สภาพสังคม สวรรจหาความสนใจ หรือความถนัดพิเศษ และให้นักเรียนมีความรู้และทักษะเพียงพอแก่การประกอบอาชีพ หรือมีพื้นฐานความรู้อันจำเป็นแก่การฝึกงานหรือการศึกษาต่อ (วรวิทย์ วทินสรากร 2520: 55-56) แต่ผลที่ปรากฏออกมา นักเรียนที่จบมัธยมศึกษาแล้วก็ยังคงช่วยตนเองไม่ได้ในการประกอบสัมมาอาชีพตามความถนัด จึงได้มีการริเริ่มโครงการทดลอง จัดโรงเรียนมัธยมแบบประสม ขึ้นในพุทธศักราช 2504 ที่โรงเรียนสุรนารีวิทยา จังหวัดนครราชสีมา เป็นแห่งแรก อันมีหลักการที่สำคัญ คือ การนำวิชาสามัญและวิชาชีพมารวมไว้ในโรงเรียน

เดียวกัน เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนแสดงความสามารถและความสนใจของตนเองอย่างเต็มที่ เพื่อจะได้ทราบถึงระดับ ประเภทความสามารถ และความสนใจอันแท้จริง อีกทั้งเป็นการวางพื้นฐานทางอาชีพเพื่อประกอบอาชีพใดอาชีพหนึ่งโดยเฉพาะต่อไป (วรวิทย์ วคินสรากร 2516: 141-144) เป็นการสร้างคนระดับกลางเพื่อสนองตอบต่อ เป้าหมายของแผนพัฒนาการศึกษาและเศรษฐกิจของประเทศไทยในขณะนั้น แต่แล้วในระหว่างที่ดำเนินโครงการพัฒนาการศึกษามัธยมแบบประสม ปรากฏว่าพบอุปสรรคและปัญหาหลายประการที่สกัดกั้นมิให้การดำเนินงานเป็นไปตามจุดหมายที่ตั้งไว้ เช่น ปัญหาค่านการวัดผล ซึ่งต้องใช้ระบบการวัดผลชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ของกระทรวงศึกษาธิการ ปัญหาค่านตลาดแรงงานที่จะรับนักเรียนซึ่งจบหลักสูตรมัธยมแบบประสมเข้าทำงานมีจำกัด ปัญหาค่านความศรัทธาและเจตคติของบุคคลภายนอกที่มีต่อโรงเรียนมัธยมแบบประสม และอุปสรรคสำคัญในเรื่องงบประมาณที่ต้องใช้เงินลงทุนสูงมาก ต่อมาในปีพุทธศักราช 2517 ได้มีการประเมินโครงการพัฒนาการศึกษาโรงเรียนมัธยมแบบประสม โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ผลปรากฏว่า ในค่านการจัดการศึกษาเพื่อให้นักเรียนออกไปประกอบอาชีพส่วนหนึ่งนั้น ไม่ประสบผลสำเร็จนัก เพราะนักเรียนที่จบมัธยมศึกษาตอนต้นออกไปประกอบอาชีพ มีเพียงร้อยละ 17 เท่านั้น จากที่ตั้งไว้ร้อยละ 30 โดยที่นักเรียนส่วนใหญ่ยังนิยมเลือกเรียนวิชาสามัญเพื่อที่จะมีโอกาสเรียนในชั้นสูง ๆ ถึงระดับมหาวิทยาลัย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ กองแผนงาน 2519:93) จากปัญหาอุปสรรคและการประเมินผลดังกล่าว จึงได้ยุติโครงการพัฒนาการศึกษาโรงเรียนมัธยมแบบประสม และเริ่มโครงการพัฒนาโรงเรียนมัธยมในส่วนภูมิภาค ในปีการศึกษา 2517 โดยได้รับความช่วยเหลือจากธนาคารโลก สำหรับรูปแบบของหลักสูตรและวัตถุประสงค์ที่สำคัญยังคงอยู่ในลักษณะเดิม

เมื่อวันที่ 25 มิถุนายน พุทธศักราช 2517 รัฐบาลได้แต่งตั้งคณะกรรมการวางพื้นฐานเพื่อการปฏิรูปการศึกษา ดำเนินการศึกษาปัญหา พิจารณาแนวทางในการจัดการศึกษาของไทยให้เหมาะสมยิ่งขึ้น ทั้งนี้ เป็นผลจากการวิเคราะห์หลักสูตรการศึกษา พุทธศักราช 2503 ของคณะกรรมการวิเคราะห์หลักสูตร กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งพบว่าหลักสูตรการศึกษา พุทธศักราช 2503 ล้าสมัย ไม่เหมาะสมกับสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลง ไม่ว่าจะเป็นค่านเทคโนโลยี เศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ประกอบกับลักษณะความ

มุ่งหมายของหลักสูตรกว้างมากเกินไป และเกินความสามารถของครูที่จะปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมายได้ อีกทั้งไม่สามารถช่วยให้นักเรียนถึงเป้าหมายทางเศรษฐกิจ ในการที่จะเพิ่มแรงงานคนในระดับกลาง เพราะนักเรียนที่สำเร็จการศึกษาในระดับมัธยมส่วนใหญ่ มักจะมุ่งที่จะศึกษาต่อในระดับสูงขึ้นไป (วิลโลว์ โบว์เสวีวงศ์ 2522: 4-5) ภายหลังจากการปฏิรูปการศึกษาคงกล่าวข้างต้นก็ได้มีการจัดวางแผนการศึกษาแห่งชาติขึ้นใหม่คือ แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2520 ประกาศใช้เมื่อวันที่ 31 มีนาคม พุทธศักราช 2520 โดยได้เปลี่ยนแปลงระบบการศึกษาเป็นระบบ 6:3:3 คือ ประถมศึกษามีตอนเดียว 6 ปี มัธยมศึกษามีสายเดียวแบ่งเป็น 2 ตอน คือ มัธยมศึกษาตอนต้น 3 ปี และมัธยมศึกษาตอนปลาย 3 ปี สำหรับหลักการของแผนการศึกษาแห่งชาติฉบับนี้ ได้เน้นหลักการว่า การศึกษาเป็นกระบวนการต่อเนื่องกันโดยตลอดชีวิต การจัดการศึกษาจึงเป็นทั้งการจัดการศึกษาในระบบโรงเรียนและการศึกษานอกโรงเรียน เพื่อให้สอดคล้องกับความสนใจ ความจำเป็น และความต้องการของประชาชนส่วนใหญ่ (พนัส หันนาคินทร์ 2521: 164) คงจะได้อ้างถึงหลักสูตรมัธยมศึกษาที่สำคัญดังนี้ คือ

หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521

หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 เป็นหลักสูตรพื้นฐานสำหรับการประกอบอาชีพตามความสามารถและความสนใจ ตลอดจนเป็นพื้นฐานสำหรับ การศึกษาต่อ ทั้งนี้ เน้นในหลักการสำคัญ คือ มุ่งพัฒนาบุคลิกและเปิดโอกาสให้เด็กวัยรุ่นค้นพบความสามารถ ความสนใจ และความถนัดเฉพาะตน โดยให้มีความรู้ทั้งวิชาสามัญ และวิชาอาชีพที่เหมาะสมกับวัย ความสามารถ ความสนใจ และความถนัด ของแต่ละบุคคล อีกทั้งยังเป็นการสนองต่อความต้องการของท้องถิ่นทางด้านอาชีพ ซึ่งจำเป็นจะต้องจัดการสอนวิชาอาชีพให้สอดคล้องกับ สภาพและความต้องการของท้องถิ่นอีกด้วย (รุ่งทิวา จักรกร 2526: 95)

หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524

หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 เป็นหลักสูตรหลังหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 การที่ใช้คำว่า "หลัง" แทนคำว่า ต่อ ก็เพราะไม่ประสงค์จะให้เข้าใจว่าผู้จบหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นแล้ว จำเป็นจะต้องเรียนต่อ

หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย ทั้งนี้ เพราะหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 เป็นหลักสูตรที่จบในตัวเอง ผู้เรียนจบหลักสูตรดังกล่าวสามารถ ดำรงชีวิตเป็นพลเมืองดี ของสังคมไทย และประกอบอาชีพเลี้ยงชีวิตได้ตามสมควร เนื่องจากหลักสูตรได้ให้การ ศึกษาทั่วไป และพื้นฐานวิชาอาชีพแก่ผู้เรียนไว้แล้วอย่างกว้างขวาง ตามความถนัด ความ สามารถ และความสนใจของแต่ละบุคคล

หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 นี้ เป็นหลักสูตรที่จบในตัวเอง เช่นกัน โดยมุ่งเน้นการเรียนกลุ่มวิชาที่ผู้เรียนประสงค์จะใ้ประโยชน์ในการประกอบอาชีพ โดยตรง นอกจากนั้น ยังเป็นพื้นฐานสำหรับการหาความรู้เพิ่มเติม และการศึกษาต่อใน ระดับสูงขึ้นอีกด้วย ทั้งนี้ โดยคำนึงถึง ความรู้และคุณสมบัติบางประการที่พลเมืองไทยควร มีร่วมกัน ตลอดจนความแตกต่างระหว่างบุคคล ความหลากหลายของ ความรู้ และอาชีพ พื้นฐานและพัฒนาการทาง เศรษฐกิจและสังคม ของท้องถิ่นและประเทศชาติเป็นสำคัญ (กระทรวงศึกษาธิการ กรมวิชาการ 2523: คำแถลง)

จุดมุ่งหมาย หลักการ และโครงสร้างของหลักสูตร

จุดมุ่งหมายและหลักการที่สำคัญของหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 คือ กำหนดหลักสูตรเน้นกลุ่มวิชาตามความถนัด ความสามารถและความสนใจ เพื่อ ผู้เรียนจะได้ยึดเป็นอาชีพ ทั้งนี้ มุ่งให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความชำนาญพอที่จะสามารถนำไป ใช้ปฏิบัติ และประกอบอาชีพได้จริง โดยเลือกเฟ้นวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่ เหมาะสม ไปใช้ในการพัฒนาท้องถิ่นและการดำรงชีวิต นอกจากนี้ ยังมุ่งให้เป็นพื้นฐาน สหะรับการ ศึกษาในระดับสูงต่อไปอีกด้วย

ค่านโครงสร้างของหลักสูตรได้กำหนดวิชาบังคับและวิชาเลือก ดังนี้ (กระทรวง ศึกษาธิการ กรมวิชาการ 2523: คำแถลง)

1. วิชาบังคับ เป็นวิชาที่ทุกคนต้องเรียน ซึ่งมีอยู่ประมาณ 1 ใน 3 ของวิชา ทั้งหมดที่จะต้องเรียนตามหลักสูตร วิชาบังคับแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ

- 1.1 วิชาบังคับส่วนที่เป็นวิชาสามัญ ได้แก่ ภาษาไทย สังคมศึกษา พลานามัย และวิทยาศาสตร์

1.2 วิชาบังคับส่วนที่เป็นพื้นฐานของวิชาอาชีพ กำหนดให้นักเรียนเลือก จากสาขาใดสาขาหนึ่งจาก 6 สาขา ต่อไปนี้ คือ ช่างอุตสาหกรรม เกษตรกรรม คหกรรม พาณิชยกรรม ศิลปหัตถกรรม และศิลปกรรม

2. วิชาเลือก เป็นวิชาที่ผู้เรียนเลือกเรียนได้ตามความถนัด ความสามารถ และความสนใจ มีอยู่ประมาณ 2 ใน 3 ของวิชาทั้งหมดที่ต้องเรียนตามหลักสูตร วิชาเลือก แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ

2.1 วิชาเลือกตามแผนการเรียน เพื่อให้ผู้เรียนเลือกเรียนวิชาต่าง ๆ เท่าที่จำเป็นโดยตรงสำหรับสนองความมุ่งหมายของแต่ละคนในค่าน อาชีพ หรือการศึกษาต่อในระดับสูงขึ้น

2.2 วิชาเลือกเสรี เพื่อให้ผู้เรียนเลือกเรียนเพิ่มเติม เพื่อเสริม วิชาเลือกตามแผนการเรียน หรือเพื่อสนองความสนใจพิเศษของ แต่ละบุคคล

วิชาพื้นฐานวิชาอาชีพ สาขาพาณิชยกรรม

จุดมุ่งหมาย และหลักการ

วิชาพื้นฐานวิชาอาชีพ สาขาพาณิชยกรรมนั้น ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา ทั้งหมด และเป็นการเตรียมนักเรียนเพื่องานทางธุรกิจ วิชาพื้นฐานวิชาอาชีพ สาขา พาณิชยกรรม จึงจัดเป็นการศึกษาทั้งสำหรับนักเรียนที่เลือกเรียนแผนการเรียนในอาชีพ นี้โดยตรง และควรจัดสำหรับนักเรียนที่เลือกเรียนแผนการเรียนอื่น ๆ ทั้งนี้เนื่องจาก นักเรียนย่อมต้องมีกิจกรรมประจำวันซึ่งจะต้องเกี่ยวข้องกับธุรกิจ ความรู้ในวิชาพื้นฐาน วิชาอาชีพ สาขาพาณิชยกรรม นี้ นักเรียนสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ และยัง สามารถนำไปใช้เสริมวิชาชีพอื่นได้เป็นอย่างดี ดังนั้น จุดมุ่งหมายในวิชาพื้นฐานวิชา อาชีพ ตามลักษณะและหลักการของวิชาจึงควรเป็นดังนี้

1. ให้ความสนใจหลักการที่จำเป็นอันเกี่ยวกับธุรกิจและเศรษฐกิจ ตลอดจน ความสัมพันธ์ของธุรกิจและเศรษฐกิจ เพื่อให้ผู้เรียนเป็นพลเมืองที่พร้อมด้วยสติปัญญาของ สังคมปัจจุบัน

2. ให้มีความสามารถในทักษะต่าง ๆ และความรู้ที่ตลาดต้องการ เป็นการให้พื้นฐานเพื่อให้นักเรียนเข้าใจการประกอบอาชีพในค่านพาณิชยกรรม และมีสมรรถภาพในการใช้ทักษะขั้นต้นในภาวะแวดล้อมของธุรกิจ

3. ให้มีความรู้ในด้านการใช้ประโยชน์ส่วนบุคคล สำหรับผู้เรียนที่มีแผนจะศึกษาต่อไปในชั้นสูง หรือสำหรับผู้ที่ยังเรียนแผนการเรียนอาชีวศึกษาอื่น (กระทรวงศึกษาธิการ กรมสามัญศึกษา หน่วยศึกษานิเทศก์ 2524: 3-4)

โครงสร้าง

โครงสร้างวิชาพื้นฐานวิชาอาชีพ สาขาพาณิชยกรรม เป็นดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ กรมสามัญศึกษา หน่วยศึกษานิเทศก์ 2524: 13)

พช. 111	วิชาธุรกิจทั่วไป	3 คาบ/สัปดาห์/ภาค	1.5	หน่วยการเรียน
พช. 112	เศรษฐศาสตร์ผู้บริโภค	3 คาบ/สัปดาห์/ภาค	1.5	หน่วยการเรียน
พช. 131	บัญชี 1	5 คาบ/สัปดาห์/ภาค	2.5	หน่วยการเรียน
พช. 132	บัญชี 2	5 คาบ/สัปดาห์/ภาค	2.5	หน่วยการเรียน
พช. 241	การขาย	3 คาบ/สัปดาห์/ภาค	1.5	หน่วยการเรียน
พช. 121	พิมพ์ดีดไทย	5 คาบ/สัปดาห์/ภาค	2.5	หน่วยการเรียน

ในการเรียนรายวิชาต่าง ๆ เหล่านี้มีจุดประสงค์ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ดังนี้

1. เห็นคุณค่าในการทำงาน มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพธุรกิจ
2. มีความรู้ความเข้าใจในธุรกิจ และสามารถนำความรู้นั้นไปใช้ได้
3. พัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหา และการคิดอย่างมีเหตุผล
4. พัฒนาความสามารถส่วนบุคคลให้มีความพร้อมทั้งทางเศรษฐกิจและสังคม
5. ให้มีกิจนิสัยที่ดีในการทำงาน เช่น ความประณีต ความถูกต้องแน่นอน ความซื่อสัตย์ และนิสัยในการประกอบอาชีพนั้น ๆ
6. ให้เป็นคนมีคุณภาพทั้งทางจิตใจและนิสัย เพื่อให้ประสบผลสำเร็จทั้งทางส่วนตัวและทางสังคม สามารถเข้ากับผู้อื่นได้ และสามารถปรับตัวได้ในสถานการณ์ต่าง ๆ

7. มีทักษะเบื้องต้นที่จำเป็นสำหรับเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อ
8. เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างงานอาชีพและการศึกษา
9. ประกอบอาชีพทางธุรกิจได้ความอึดภาพ

ความสอดคล้องของจุดมุ่งหมายและหลักการของวิชาพื้นฐานวิชาอาชีพ สาขาพาณิชยกรรม กับ หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 (กระทรวงศึกษาธิการ กรมสามัญศึกษา หน่วยศึกษานิเทศก์ 2524: 7)

จุดมุ่งหมาย

จุดมุ่งหมายของวิชาพื้นฐานวิชาอาชีพ สาขาพาณิชยกรรม มีความสอดคล้องกับ จุดมุ่งหมายของหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 ดังนี้

1. เพื่อให้รู้จักดำรงชีวิตบนพื้นฐานแห่งคุณธรรมไม่เบียดเบียนผู้อื่น มีความซื่อสัตย์สุจริต และยุติธรรม มีระเบียบวินัยมีน้ำใจเป็นนักกีฬา มีสุขภาพสมบูรณ์ทั้งทางร่างกายและจิตใจ มีความรับผิดชอบต่อตนเอง ครอบครัว ท้องถิ่น และประเทศชาติ นั่นคือ หลักสูตรมีจุดมุ่งหมายที่จะพัฒนาคนให้เป็นคนโดยสมบูรณ์ ซึ่งจะตรงกับจุดมุ่งหมายของวิชาพื้นฐานวิชาอาชีพ สาขาพาณิชยกรรม ที่ถือว่าวิชานี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาทั้งหมด เป็นการเตรียมนักเรียนเพื่องานทางธุรกิจ ซึ่งจะต้องให้นักเรียนรู้จัก รังชีวิตบนพื้นฐานแห่งคุณธรรม ไม่เห็นแก่ได้ มีความซื่อสัตย์ยุติธรรม รวมทั้งมีระเบียบวินัย มีน้ำใจเป็นนักกีฬา มีสุขภาพทางกายและสุขภาพทางจิตที่ดีที่จะประกอบการงาน รวมทั้งมีความรับผิดชอบต่อตัวเองและสังคมในฐานะที่ตนเป็นทั้งผู้ผลิตและผู้บริโภค การเรียนรู้บรรลุจุดมุ่งหมายนี้ก็จะสอดคล้องอยู่ในทุกรายวิชา โดยเฉพาะวิชาที่เป็นพื้นฐานทางอาชีพ จะต้องสร้างเจตคติและนิสัยในการทำงานทางธุรกิจ โดยยึดหลักซื่อสัตย์ ยุติธรรม มีระเบียบ รวมทั้งมีสุขภาพและบุคลิกที่ดีเหมาะสมในอาชีพ ให้เกิดแก่นักเรียนให้ได้ สิ่งเหล่านี้จะเป็นเครื่องมือในการพัฒนาให้รู้เรียนเป็นคนที่มีคุณภาพเพิ่มขึ้น สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

2. เพื่อให้รู้จักวิธีการเรียนรู้ คิดเป็น ทำเป็น รู้จักแก้ปัญหา มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีนิสัยใฝ่หาความรู้และทักษะอยู่เสมอ รักการทำงาน สามารถทำงานเป็น

หมู่คณะ มีความขยัน หมั่นเพียร อุตุน และรู้จักประหยัด จุดประสงค์ของหลักสูตรข้อนี้ เป็นการสร้างนิสัยว่าต้องเป็นคนมีความคิด รู้จักแก้ปัญหาต่าง ๆ ไม่ใช่เป็นการเรียนแต่เนื้อหาเท่านั้น แต่จะใช้เนื้อหาเป็นสื่อที่จะสอนให้ผู้เรียนเกิดความคิดรู้จักแก้ปัญหา ซึ่งตรงกับจุดมุ่งหมายในการเรียนวิชาพื้นฐานวิชาอาชีพ สาขาพาณิชยกรรมที่ใช้ประโยชน์ ส่วนตัวมากกว่า นั่นคือให้ผู้รู้วิธีการทำงาน มีนิสัยรักการทำงาน รู้จักคิดเป็น ทำเป็นและแก้ปัญหาได้ ยังมีได้มุ่งที่การให้มีความรู้ในเนื้อหาวิชาเพื่อนำไปประกอบอาชีพแต่ต้องการให้ใช้เนื้อหาเป็นตัวนำสร้างให้ผู้เรียนมีนิสัยที่ดีในการทำงาน ภูหน้าที มีความคิด และรู้วิธีการแก้ปัญหาที่ถูกต้อง อันเป็นการพัฒนาตัวผู้เรียน ในการเรียนการสอนครูจะต้องให้ผู้เรียนได้รู้และเข้าใจวิธีการเรียนรู้เป็นสำคัญ ไม่ใช่วิธีให้เนื้อหาแล้วให้ผู้เรียนคิดเอาเอง ซึ่งยากที่จะคิดวิธีการเรียนรู้ได้เอง ในการเรียนการสอนวิชาพื้นฐานวิชาอาชีพ สาขาพาณิชยกรรม อันได้แก่วิชา บัญชี พิมพ์ดีด การขาย ธุรกิจทั่วไป หรือเศรษฐศาสตร์ ภูมิโลก วิชาเหล่านี้เป็นรายวิชาเบื้องต้นที่มีจุดประสงค์ที่จะให้วิธีการเพื่อให้นักเรียน รู้จักใช้ความคิด คิดเป็นและแก้ปัญหาได้ ซึ่งจำเป็นสำหรับการเรียนรายวิชาพาณิชยกรรม ขั้นสูงขึ้นไปที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อประกอบอาชีพโดยตรง การให้วิธีการเรียนรู้นั้นขึ้นอยู่กับวิธีสอนของครู จึงจะขอเสนอวิธีการที่จะให้ผู้เรียนได้บรรลุจุดประสงค์ เช่น เสนอปัญหาทางธุรกิจให้นักเรียนพบเห็นอยู่เพื่อเป็นการเร้าให้นักเรียนรู้จักคิดแล้วแนะแนวทางในการแก้ปัญหาเป็นตัวอย่างและทดลองให้นักเรียนแก้ปัญหาเอง โดยอาจจัดสอนโดยวิธีสอนแบบบทบาทสมมติ (Role-Playing) หรือ สมมติสถานการณ์ (Simulation Games)

ตามจุดประสงค์ของหลักสูตรข้อนี้จะเน้นวิธีการสอนเพื่อปลูกฝังนิสัยต่าง ๆ ซึ่งในการสอนทุกรายวิชาในวิชาพื้นฐานวิชาอาชีพ สาขาพาณิชยกรรม ก็มีจุดประสงค์เหล่านี้ ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องวิธีการเรียนรู้ คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาได้ หรือความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีนิสัยใฝ่หาความรู้และทักษะอยู่เสมอ รักการทำงาน สามารถทำงานเป็นหมู่คณะ มีความขยันหมั่นเพียร อุตุน และรู้จักประหยัด เพราะความก้าวหน้าในการอาชีพจะต้องมาจากความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีนิสัยใฝ่หาความรู้ วิชา ในการสอนจึงเป็นจุดประสงค์ที่สำคัญข้อหนึ่งที่จะสร้างให้นักเรียนมีนิสัยเหล่านี้ ซึ่งจะทำให้นักเรียน ประสบผลสำเร็จในการทำงานและการศึกษาต่อ

3. เพื่อให้มีความรู้ทักษะในวิชาอาชีพเพียงพอแก่การดำเนินชีวิต มีเจตคติที่ดี

ต่ออาชีพ รัฐบาลต้องการในการประกอบสัมมาอาชีพที่เหมาะสมกับตน เพื่อสร้างสรรค์ความเจริญต่อท้องถิ่นและประเทศชาติ จุดประสงค์ของหลักสูตรข้อนี้ต้องการให้ผู้เรียนมีความรู้ทักษะ สามารถที่จะทำมาหาเลี้ยงชีพได้ ซึ่งตรงกับจุดมุ่งหมายในการเรียนวิชาพื้นฐานวิชาอาชีพ สาขาพาณิชยกรรม ที่ว่า เพื่อให้ผู้เรียนมีสมรรถภาพทางอาชีพ มีความรู้ขั้นพื้นฐานในงานทางธุรกิจ เห็นคุณค่าของการทำงาน มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพ และวิถีชีวิต การ และแหล่งที่จะนำความรู้ไปใช้ประกอบอาชีพ รัฐบาลปรับปรุงการทำงานให้ดีขึ้นไม่ ว่าจะเป็นประกอบอาชีพทางธุรกิจ หรือเสริมการประกอบอาชีพอื่น ๆ เพราะในการ ประกอบอาชีพไม่ว่าอาชีพใดก็ตามทุกอาชีพ จะประสบความสำเร็จก้าวหน้าในอาชีพได้ จะต้อง ใช้ความรู้พื้นฐานวิชาอาชีพสาขาพาณิชยกรรมไปปรับปรุงงานด้วย ในทุกรายวิชาของ พื้นฐานอาชีพจะเป็นพื้นฐานอย่างใดในการดำเนินงานและจะให้วิธีการและแนวทาง ไม่ว่าจะ เป็นการให้ทราบถึงผลการดำเนินงานหรือปรับปรุงการดำเนินงาน

4. เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจและเห็นคุณค่าในวิทยาการ ศิลปะ วัฒนธรรม ธรรมชาติ รัฐบาลและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ จุดมุ่งหมายข้อนี้ของหลักสูตร เพื่อ สร้างเจตคติในเรื่องดีประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติ โดยต้องอนุรักษ์และพัฒนา ศิลปวัฒนธรรม ใช้ทรัพยากรให้ถูกต้อง

ในการเรียนวิชาพื้นฐานวิชาอาชีพ สาขาพาณิชยกรรม เพื่อสมรรถภาพทาง ธุรกิจสำหรับผู้บริโภคและสมรรถภาพทางเศรษฐกิจและสังคม นั่นคือ ต้องการให้ผู้เรียน เป็นผู้บริโภคที่ฉลาด รัฐบาลใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่า ซึ่งผลจากการปฏิบัติส่วนตัวนี้ จะมีผลสะท้อนถึงส่วนรวมคือประเทศชาติด้วยในที่สุด นอกจากนี้จะช่วยให้ผู้เรียนมี รัชญา ในการดำรงชีวิตอย่างถูกต้อง มีวัฒนธรรมบนรากฐานของความเป็นอยู่ที่ดีและมีเกียรติ มองเห็นแต่ส่วนรวมเป็นใหญ่ ซึ่งจะได้อะไรจากการเรียนวิชาความรู้ธุรกิจ และเศรษฐศาสตร์ ผู้บริโภค ซึ่งเป็นวิชาเศรษฐศาสตร์ขั้นประยุกต์นำมาใช้ในชีวิต

5. เพื่อให้รู้จักเคารพสิทธิ เสรีภาพของผู้อื่น รัฐบาลหน้าที่ของตนเองและผู้อื่น รัฐบาลใช้สิทธิเสรีภาพของตนเองและผู้อื่น รัฐบาลใช้สิทธิเสรีภาพของคนในทางสร้างสรรค์ บนรากฐานแห่งกฎหมาย จริยธรรมทางศาสนา จุดมุ่งหมายของหลักสูตรข้อนี้ ต้องการให้ การศึกษาในระดับนี้สร้างคุณสมบัติที่ตนเองให้แก่ผู้เรียน ให้รู้จักเคารพสิทธิของผู้อื่น และ

รู้จักหน้าที่ของตนเองบนรากฐานของ กฎหมาย จริยธรรม และวัฒนธรรม

วิชาพื้นฐานวิชาอาชีพ สาขาพาณิชยกรรม ก็มีความมุ่งหมายในข้อนี้เช่นกัน แต่เน้นที่การสร้างคุณสมบัติ ทักษะ ให้แก่ผู้เรียน รู้จักเคารพสิทธิของคนอื่น รู้จักหน้าที่ของตนเองในค่านิยมธุรกิจ ให้รู้จักหน้าที่ของตนเองทั้งในฐานะผู้ผลิตและผู้บริโภค โดยสามารถปฏิบัติตนได้ถูกต้อง ตามกฎหมาย จริยธรรม และศาสนา ซึ่งจะได้ชี้แจงในการเรียนอาชีพทางด้านนี้ทุกอาชีพ จะมุ่งเน้นการปฏิบัติให้ถูกต้องตามกฎหมาย จริยธรรมและวัฒนธรรมของประเทศ เช่น ในการสร้างนิสัยในการประกอบบัญชี การขาย และเลขานุการ

6. เพื่อให้มีความสำนึกในการเป็นคนไทยร่วมกัน เสียสละเพื่อส่วนรวม มีความรักชาติ รักประชาธิปไตย รู้จักใช้สิทธิและปัญหาในการดำรงรักษาไว้ซึ่งความมั่นคงของชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์

จุดมุ่งหมายนี้ ได้สอดแทรกไว้ในการสอนวิชาธุรกิจทั่วไปและเศรษฐศาสตร์ ผู้บริโภคเป็นส่วนใหญ่ เพื่อให้สามารถใช้บริการธุรกิจ และทรัพยากรของชาติ รวมทั้งการสร้างให้ผู้เรียนมีประชาธิปไตยทางธุรกิจ มีความรักชาติ รู้จักเสียสละเพื่อส่วนรวม

7. เพื่อให้เข้าใจพื้นฐาน และปัญหาการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมของประเทศของโลกปัจจุบัน มีความสำนึกในการเป็นส่วนหนึ่งของมนุษยชาติ รู้จักแก้ปัญหา และข้อขัดแย้งด้วยวิธีการแห่งปัญหาและสันติวิธี

การเรียนวิชาพื้นฐานวิชาอาชีพ สาขาพาณิชยกรรมจะเรียนในเรื่อง เศรษฐกิจ สังคมและการดำเนินธุรกิจ เพื่อจะสร้างสมรรถภาพทางเศรษฐกิจและสังคม ให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในปัญหาทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม อันจะก่อให้เกิดเจตคติ และสามารถตัดสินใจคุณค่าทางเศรษฐกิจและสังคมต่าง ๆ ได้

โดยสรุปแล้วจุดมุ่งหมายของวิชาพื้นฐานวิชาอาชีพนี้เป็นประโยชน์ทั้งการพัฒนาบุคคลและประเทศ โดยเฉพาะทางด้านพาณิชยกรรม ซึ่งเป็นงานที่ต้องเกี่ยวข้องกับงานทุกอย่างทุกอาชีพ แยกขึ้นไปในทุกวงการไม่ว่าจะเป็นวงการอุตสาหกรรม วงการแพทย์ วงการศึกษารึหรืออื่น ๆ

หลักการ

วิชาพื้นฐานวิชาอาชีพ สาขาพาณิชยกรรม มีความสอดคล้องกับหลักการของหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 ดังนี้

1. เป็นวิชาที่ให้การศึกษากว้าง ๆ ไปและพื้นฐานวิชาอาชีพ สาขาพาณิชยกรรม ให้มีความรู้อย่างกว้าง ๆ ในอาชีพทางด้านพาณิชยกรรม 4 ประเภท คือ งานบัญชี งานขาย งานเลขานุการ และงานสำนักงาน เพื่อเป็นการเลือกกลุ่มวิชาตามความถนัด และความสามารถและสนใจว่าตัวผู้เรียนมีความถนัด ความสนใจในงานด้านพาณิชยกรรมหรือไม่ ถ้ามีความถนัดและความสนใจแล้วจะสนใจงานในร้านพาณิชยกรรมงานใด งานบัญชี งานขาย งานเลขานุการ หรืองานเสมียนพนักงานในสำนักงาน ทั้งนี้เพื่อจะได้ส่งเสริมการเรียนถูกทาง

2. เป็นหลักสูตรที่มุ่งฝึกผู้เรียน ให้มีประสบการณ์เพื่อให้เกิดความรู้ความชำนาญที่สามารถจะนำไปใช้ปฏิบัติและประกอบอาชีพได้จริง หรือเพื่อหาความรู้เพิ่มเติมหรือเป็นพื้นฐานสำหรับศึกษาต่อในระดับสูงขึ้น

การเรียนรู้อาชีพพื้นฐานวิชาอาชีพ สาขาพาณิชยกรรม จะถือหลักว่าเรียนจริง รู้จริง สามารถปฏิบัติได้ เมื่อเรียนแล้วจะมีความรู้และประสบการณ์ สามารถนำไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวันทั้งส่วนตัวและในงานอาชีพ หรือเป็นพื้นฐานความรู้ที่จะศึกษาต่อในระดับสูง

3. เป็นหลักสูตรที่มุ่งให้ผู้เรียนใฝ่ใจแสวงหาความรู้ ความจริง เพื่อให้เกิดความงอกงามทางสติปัญญาความสำนึกและซาบซึ้งในคุณค่าของธรรมชาติ ศิลปะวัฒนธรรม และงานสร้างสรรค์ของมนุษย์

วิชาพื้นฐานวิชาอาชีพ สาขาพาณิชยกรรม ก็มีหลักการให้ผู้เรียนได้ใฝ่ใจแสวงหาความรู้ ความจริง เพื่อให้เกิดความเจริญงอกงามทางสติปัญญา แต่เน้นในการประกอบธุรกิจมากกว่า ส่วนในเรื่องความสำนึกและซาบซึ้งในคุณค่าของธรรมชาติ ศิลปะวัฒนธรรมและงานสร้างสรรค์ต่าง ๆ ของมนุษย์ ก็จะสอนให้มองไปในแง่ของธุรกิจ เช่น ในวิชาบัญชี ก็จะทำให้ผู้เรียนเกิดความงอกงามในด้านการคำนวณและปรับนำไปใช้ในชีวิต

โดยสามารถนำไปใช้ให้ถูกต้องตามกฎหมายและวัฒนธรรม ในวิชาเศรษฐศาสตร์ผู้บริโภค และธุรกิจทั่วไป ก็จะทำให้เจริญงอกงามในสังคมและเศรษฐกิจทั้งส่วนตัวและส่วนรวม

4. เป็นหลักสูตรที่มุ่งปลูกฝังคุณธรรมและความกล้าทางจริยธรรม ทั้งนี้ให้เน้น การประพฤติปฏิบัติเป็นสำคัญ

ในหลักการเรียนวิชาพื้นฐานวิชาอาชีพ สาขาพาณิชยกรรม ก็มุ่งให้นักเรียน ใฝ่รู้ใฝ่เสมอ รู้ทันต่อเหตุการณ์และปรับตัวให้ทันสมัยอยู่เสมอ โดยเฉพาะในโลกของ ธุรกิจ ผู้ที่จะประกอบธุรกิจจะต้องเป็นคนตื่นตัวอยู่ทุกขณะ สามารถใช้สติปัญญาอย่างผู้รู้ ไม่เอาโรคเอาเปรียบใคร และไม่ยอมเสียเปรียบให้ใคร เมื่อเห็นว่าตนเองปฏิบัติ ถูกต้องแล้ว ก็มีความกล้าทางจริยธรรมที่จะแสดงออกและรู้วิธีการที่จะแสดงออกที่ทำให้ ผู้อื่นเห็นว่า ตนเองทำได้ถูกต้องแล้ว

5. เป็นหลักสูตรที่มุ่งเน้นการผสมผสานความรู้กับการปฏิบัติ ให้สอดคล้องกับ ภาวะเศรษฐกิจสังคมและการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็น ประมุข

โดยหลักการเรียนวิชาพื้นฐานวิชาอาชีพแล้ว จะให้ความรู้ทางด้านทฤษฎีและ ฝึกปฏิบัติจนสามารถนำไปใช้ได้ในชีวิต รวมทั้งให้ผู้เรียนรู้จักพิจารณาใช้ให้สอดคล้องกับ สภาพทางเศรษฐกิจ สังคม และการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย เพราะการ เรียน แแต่ทฤษฎี แต่ไม่สามารถปฏิบัติหรือนำไปใช้ให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อม ผู้เรียนก็จะไม่ เกิดความรู้ และทักษะในเรื่องนั้น ๆ ก็จะถือได้ว่าผู้เรียนมิได้เรียนวิชานั้น

6. เป็นหลักสูตรที่มุ่งเน้นการเลือกเพื่อนวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีที่ เหมาะสมไปใช้ในการพัฒนาท้องถิ่น การดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพ

การเรียนวิชาพื้นฐานทางอาชีพสาขาพาณิชยกรรมนั้น เป็นการเรียนวิธีการที่ จะใช้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่เหมาะสม ไม่ว่าจะเป็นการเรียนรายวิชาใด จะ เป็นบัญชี พิมพ์ดีด การขาย ธุรกิจทั่วไป หรือเศรษฐศาสตร์ผู้บริโภค ผู้เรียนก็จะได้ เรียนรู้ถึงการเลือกเพื่อนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่เหมาะสมไปใช้ในการดำรงชีวิตใน การประกอบอาชีพแต่ละงานและการพัฒนาท้องถิ่นในที่สุด โดยจะได้รับการฝึกการใช้

วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเหล่านั้นให้สามารถใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งในรูปของ อุปกรณ์เครื่องมือที่ประดิษฐ์คิดค้นขึ้นและวิธีการต่าง ๆ ทางธุรกิจ เพราะในการทำงาน คำนวณพยากรณ์ทุกงานนั้นในโลกธุรกิจได้ใช้ผลจากวิทยาศาสตร์และการคิดค้นเทคโนโลยีต่าง ๆ ที่จะทำให้งานดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและได้ผลมากที่สุด

7. เป็นหลักสูตรที่สนับสนุนให้ผู้เรียนร่วมมือกันใช้ความรู้ ความสามารถเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและพัฒนาสังคม

การเรียนวิชาพื้นฐานวิชาชีพ สาขาพาณิชยกรรม นี้มีหลักการที่จะพัฒนาสังคม และอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอยู่ด้วย คือ เน้นความรู้ในค่านิยมและปฏิบัติที่ฉลาด รู้จักวิธีปฏิบัติอย่างประหยัดและถูกต้อง ซึ่งผลจะเกิดแก่ส่วนตัวและส่วนรวมในที่สุด

8. เป็นหลักสูตรที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้สามารถศึกษาหาความรู้ และทักษะจากแหล่งวิทยาการสถานประกอบการและสถานประกอบอาชีพอิสระ

การเรียนวิชาพื้นฐานวิชาชีพ สาขาพาณิชยกรรม ย่อมเป็นความรู้พื้นฐานเพียงพอที่จะกระตุ้นผู้เรียนให้เกิดความกระหายที่จะศึกษาหาความรู้และทักษะ จากแหล่งวิทยาการสถานประกอบอาชีพ และสถานประกอบอาชีพอิสระ ทั้งนี้ เพื่อเพิ่มพูนทักษะประสบการณ์ และรายได้ของตนเองต่อไป ซึ่งสามารถทำได้เพราะหลักสูตรได้เปิดโอกาสให้ และการศึกษาจากภายนอกโรงเรียนก็มีใช้สิ่งทำได้ยากนัก เพราะในทุกท้องถิ่นย่อมต้องใช้หรือมีสถานประกอบการที่ใช้ความรู้ทางค่านพาณิชยกรรมอยู่แล้ว

ตามที่กล่าวมาแล้วในเรื่องการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรของประเทศไทย จะเห็นได้ว่า ในภาวะที่ประเทศกำลังพัฒนา นโยบายทางการศึกษาตามแผนการศึกษาแห่งชาติฉบับต่าง ๆ ก็ได้มีการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาโดยส่วนรวม แม้ในภาวะปัจจุบันการพัฒนาการศึกษาตามแผนพัฒนาการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระยะที่ 5 ซึ่งใช้อยู่ในปัจจุบันนี้ ก็มีแนวทางในการปฏิบัติงานให้เป็นไปอย่างสอดคล้องและบรรลุมิติวัตถุประสงค์ตามแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติอย่างมากที่สุด โดยจัดให้มีการพัฒนาการศึกษาในด้านปริมาณและคุณภาพในหลาย ๆ ระดับการศึกษาด้วยกัน ทั้งนี้ มุ่งให้การศึกษาเป็นการ

เสริมสร้างบุคคลให้มีความรู้ ความคิด และความสามารถในการประกอบอาชีพ สำหรับ
หลักสูตรมัธยมศึกษาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับวิชาอาชีพนั้น ได้มีการปรับปรุงหลักสูตร พัฒนา
บุคลากร วัสดุอุปกรณ์ ระบบการนิเทศการศึกษา และจัดการศึกษาทั้งในและนอกระบบ
โรงเรียนอย่างกว้างขวาง ซึ่งได้รับการส่งเสริมร่วมกันจากหน่วยงานของรัฐและเอกชน
เพื่อสนองความต้องการของท้องถิ่น และให้เพียงพอกับตลาดแรงงานในแต่ละภูมิภาค

การศึกษาจึงนับได้ว่าเป็นมีความสำคัญเป็นอย่างมากต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ และ
สังคมของประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศที่ได้ชื่อว่า "ประเทศที่กำลังพัฒนา"
การศึกษามีความสำคัญยิ่ง การที่ประชากรส่วนใหญ่ของประเทศเป็นผู้มีความรู้มีการศึกษา
ก็เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ประชากรมีคุณภาพเพิ่มขึ้น อันเป็นส่วนที่สอดคล้องกับนโยบายของ
การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของรัฐบาล ในด้านการส่งเสริมการลงทุน เพื่อก่อให้เกิด
การสร้างงาน ซึ่งหมายถึง รายได้ ความอยู่ดีกินดีของประชากร และแสดงถึงความ
เจริญพัฒนาของประเทศในที่สุด

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตรวิชาพื้นฐานวิชาอาชีพสาขาพาณิชยกรรม
โดยตรงยังไม่มีผู้ใดได้ศึกษาไว้ ผลงานวิจัยที่นำมากล่าวต่อไปนี้ ส่วนใหญ่จะเป็นงานวิจัย
ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตรวิชาพื้นฐานวิชาอาชีพ ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น
พุทธศักราช 2521 และหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 ผลของการ
วิจัยดังกล่าว อาจเป็นแนวทางที่จะชี้ให้เห็นถึงผลกระทบต่อการใช้หลักสูตรวิชาพื้นฐาน
วิชาอาชีพบ้างตามสมควร งานวิจัยที่มีส่วนเกี่ยวข้องดังกล่าวโดยสังเขป มีดังนี้ คือ

พุทธศักราช 2523 จำเนียร น้อยท่าซ่าง (2524: 41-46) ได้ทำการ
วิจัยเรื่อง "ความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับการเรียนวิชาอาชีพของเด็ก ตาม
หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521" โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์ผู้ปกครอง ใน
เขตการศึกษา 5 จำนวน 937 คน พบว่า ผู้ปกครองส่วนใหญ่ไม่ต้องการให้เด็กเรียน
วิชาอาชีพ เหมือนกับอาชีพของตนซึ่งมีอยู่ในท้องถิ่น ต้องการให้โรงเรียนมัธยมศึกษาเปิด
สอนวิชาอาชีพที่อยู่ในท้องถิ่น สำหรับความต้องการเกี่ยวกับอาชีพของเด็กในอนาคต
ส่วนใหญ่ร้อยละ 63.61 อยากให้รับราชการ รองลงมา ร้อยละ 13.98 ต้องการให้

ทำงานเกี่ยวกับช่างเครื่องยนต์หรือช่างก่อสร้าง ส่วนความต้องการเกี่ยวกับวิชาเลือกที่จะให้เด็กเลือกเรียน ส่วนใหญ่ร้อยละ 75.99 ต้องการให้เด็กเลือกเรียนวิชาสามัญ มีเพียงร้อยละ 24.01 ต้องการให้เด็กเลือกเรียนวิชาอาชีพ

พุทธศักราช 2523 อุษาคเนศ ศิลป ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับความคิดเห็นของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานในการส่งนักเรียนออกฝึกงานอาชีพนอกสถานที่ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 โดยวิธีใช้แบบสอบถามตัวอย่างประชากร คือ ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ หัวหน้าหมวดวิชาการงานและอาชีพ และหัวหน้าฝ่ายแนะแนวของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตการศึกษา 3 จำนวน 116 คน จากโรงเรียน 29 โรงเรียน ผลการวิจัยปรากฏว่าหมวดวิชาอาชีพที่โรงเรียนส่วนใหญ่เปิดสอนคือ วิชาอาชีพในหมวดเกษตรกรรม หมวดคหกรรมและช่างอุตสาหกรรมตามลำดับ ไม่มีโรงเรียนใดที่ส่งนักเรียนไปศึกษาหาความรู้ในแหล่งวิทยากรสถานประกอบการและสถานประกอบอาชีพอิสระเลย ปัญหาในการสอนวิชาอาชีพเรียงตามลำดับ คือ ขาดสถานที่ฝึกงาน ขาดวัสดุอุปกรณ์ และขาดครูผู้สอนวิชาอาชีพ สำหรับความคิดเห็นเกี่ยวกับสาเหตุของการไม่ส่งนักเรียนออกฝึกงานอาชีพนอกสถานที่ คือ เห็นว่าสถานประกอบอาชีพอิสระไม่มีปริมาณงานมากพอที่จะส่งนักเรียนไปฝึกงาน จังหวัดไม่ประกาศรายชื่อแหล่งวิทยากร สถานประกอบการ สถานฝึกงานอาชีพอยู่ห่างไกลจากโรงเรียนมาก มีปัญหาเรื่องเงินค่าใช้จ่ายของครูผู้นิเทศและชาคำลึงครูที่จะออกไปนิเทศ

พุทธศักราช 2523 กองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ได้ทำการวิจัย เรื่อง "การศึกษาสถานภาพของการจัดแผนการเรียนวิชาอาชีพ และการใช้แหล่งวิทยากร และสถานประกอบการตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521" โดยใช้วิธีการใช้แบบสำรวจการปฏิบัติตามระเบียบของ กระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการให้นักเรียนศึกษาหาความรู้จากแหล่งวิทยากร และสถานประกอบการ สำหรับศึกษาธิการจังหวัด แบบสอบถามสภาพการจัดแผนการเรียน วิชาอาชีพ และการใช้สถานฝึกงานอาชีพตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 สำหรับศึกษานิเทศก์ เขตที่เป็นผู้ประสานงานการวิจัย ผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้าหมวดวิชากลุ่มการงานและอาชีพของโรงเรียนมัธยมศึกษา และแบบสัมภาษณ์สถานฝึกงานอาชีพ

นอกโรงเรียน เจ้าของสถานฝึกงานอาชีพนอกโรงเรียนที่ร่วมมือในการรับนักเรียนเข้าฝึกงานอาชีพ โดยมีตัวอย่างประชากรทั้งสิ้น 40 จังหวัด ผลการวิจัยปรากฏว่า การดำเนินงานของจังหวัดและโรงเรียนในการปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการให้นักเรียนหาความรู้จากแหล่งวิทยาการและสถานประกอบการ พุทธศักราช 2523 จังหวัดที่เป็นตัวอย่างประชากรทั้งหมด 40 จังหวัด มีร้อยละ 65 ที่ได้ดำเนินงานตามระเบียบดังกล่าวเรียบร้อยแล้ว และโรงเรียนจำนวน 79 โรงเรียน มีร้อยละ 11.39 ที่จัดส่งนักเรียนไปฝึกงานกับสถานฝึกงานอาชีพนอกโรงเรียนตามระเบียบดังกล่าวและมีร้อยละ 81.01 ที่ยังไม่ได้นำดำเนินงานเรื่องนี้เลย

ลักษณะการจัดแผนการเรียนวิชาอาชีพในโรงเรียน พบว่า ในจำนวนโรงเรียนตัวอย่างประชากร 79 โรงเรียน มีโรงเรียนร้อยละ 75.95 ที่จัดแผนการเรียนมีวิชาอาชีพ 3 ปี ต่อเนื่องกัน ซึ่งโรงเรียนที่จัดแผนการเรียนวิชาอาชีพ จำนวน 60 โรงเรียนนี้ แยกการจัดได้เป็น 2 ลักษณะ คือ ร้อยละ 81.67 จัดสอนภายในโรงเรียนเอง และร้อยละ 18.33 จัดสอนโดยใช้สถานฝึกงานอาชีพนอกโรงเรียน ในบรรดาโรงเรียนที่ส่งนักเรียนไปฝึกงานอาชีพนอกโรงเรียน จำนวน 11 โรงเรียน : มีลักษณะการใช้สถานฝึกงานอาชีพนอกโรงเรียนแยกตามประเภทของสถานฝึกงานอาชีพนอกโรงเรียนที่นักเรียนทั้งหมดจำนวน 1,030 คนไปฝึกงานได้ดังนี้คือ แหล่งวิทยาการหรือสถานศึกษาของรัฐบาล มีนักเรียนร้อยละ 14.77 ไปฝึกงาน สถานประกอบการของเอกชน มีนักเรียนร้อยละ 30.71 ไปฝึกงาน และสถานประกอบอาชีพอิสระของผู้ปกครอง มีนักเรียนร้อยละ 54.52 ไปฝึกงาน

พุทธศักราช 2524 ไชยพร ทัศนจิตานันท์ (2524: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "สภาพการเรียนการสอน วิชาพื้นฐานวิชาอาชีพ ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 ในเขตการศึกษา 8" โดยวิธีการใช้แบบสอบถาม และแบบสังเกต ตัวอย่างประชากร คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 620 คน และครูผู้สอนวิชาพื้นฐานวิชาอาชีพ จำนวน 119 คน ในเขตการศึกษา 8 ผลการวิจัยสภาพการเรียนการสอนวิชาพื้นฐานวิชาอาชีพด้านต่าง ๆ พบว่า หลักสูตรวิชาพื้นฐานวิชาอาชีพ ซึ่งเป็นวิชาบังคับมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากทุกเรื่อง บริการด้านการแนะแนวอาชีพที่โรงเรียนจัดขึ้นมีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อยในเรื่อง การสัมภาษณ์นักเรียนก่อนที่จะตัดสินใจเลือกแผนการเรียน และที่โรงเรียนจัดอยู่ในระดับน้อยคือ การ

เผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษาและอาชีพให้นักเรียนทราบโดยทั่วกัน /

พฤติกรรมด้านการเรียนของนักเรียน และพฤติกรรมด้านการสอนของครูผู้สอน ส่วนใหญ่ปฏิบัติอยู่ในระดับมาก กิจกรรมที่ครูผู้สอนปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย ได้แก่ การเชิญวิทยากรหรือบุคคลในท้องถิ่นมาให้ความรู้แก่นักเรียน การพานักเรียนออกไปปฏิบัติงานด้านวิชาชีพในท้องถิ่น และการให้นักเรียนจัดทำป้ายนิเทศเกี่ยวกับงานอาชีพ สำหรับด้านสื่อการเรียนการสอนมีความเพียงพออยู่ในระดับน้อยทั้งสิ้น และนักเรียนส่วนใหญ่ไม่มีการออกไปฝึกปฏิบัติงานในสถานที่ต่าง ๆ นอกโรงเรียน

ด้านการวัดและการประเมินผล เรื่องที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย คือ การที่ครูผู้สอนให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการตั้งเกณฑ์การวัดและประเมินผลการเรียนการสอนส่วนวิธีการวัดและประเมินผลระหว่างเรียนที่ครูผู้สอนใช้อยู่ในระดับมากกว่าวิธีอื่น ๆ คือ การพิจารณาผลงานที่นักเรียนทำส่ง การสังเกตการฝึกปฏิบัติงานของนักเรียนและสังเกตจากความสนใจในการเรียน

ปัญหาการเรียนการสอนวิชาพื้นฐานวิชาอาชีพในค้ำต่าง ๆ พบว่า เรื่องที่เป็นปัญหาอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ความไม่เพียงพอของจำนวนครูผู้สอน การขาดแคลนหนังสือหรือคู่มือการเรียนการสอน ความไม่เพียงพอค้ำอุปกรณ์การสอน อุปกรณ์ที่ใช้ฝึกงานและเครื่องมือต่าง ๆ ความไม่พร้อมค้ำโรงฝึกงาน ห้องปฏิบัติงานหรือสถานที่ทำการทดลอง ค้ำวิชาชีพ ยิ่งไปกว่านั้นยังปรากฏว่ามีความไม่เหมาะสมของจำนวนนักเรียนต่ออุปกรณ์และเครื่องมือต่าง ๆ และการให้นักเรียนไปฝึกปฏิบัติงานในสถานที่ต่าง ๆ นอกโรงเรียน

ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างนักเรียนกับครูผู้สอนเกี่ยวกับสภาพการเรียนการสอน และปัญหาการเรียนการสอนวิชาพื้นฐานวิชาอาชีพในค้ำต่าง ๆ ส่วนใหญ่ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่าง นักเรียนที่มีแผนการเรียนที่เน้นทางวิชาอาชีพกับนักเรียนที่มีแผนการเรียนที่เน้นทางวิชาสามัญเกี่ยวกับสภาพการเรียนการสอน และปัญหาการเรียนการสอนวิชาพื้นฐานวิชาอาชีพในค้ำต่าง ๆ ส่วนใหญ่ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จากการศึกษาค้นคว้าผลการวิจัยและเอกสารต่าง ๆ พบว่า การศึกษาค้นคว้า
พื้นฐานวิชาอาชีพในระดับมัธยมนั้น ประสบปัญหาหลายประการด้วยกันอาทิเช่น ค่านิยมของ
ผู้ปกครองซึ่งไม่ประสงค์ให้นักเรียนเรียนวิชาอาชีพ ปัญหาต่าง ๆ เกี่ยวกับการจัดการ
เรียนการสอน สภาพการเรียนการสอน และปัญหาค้นคว้าต่าง ๆ เกี่ยวกับการฝึกงานอาชีพ
นอกโรงเรียน เป็นต้น ดังนั้นผู้วิจัยจึงเห็นว่าน่าจะได้ศึกษาปัญหาต่าง ๆ เกี่ยวกับการใช้
หลักสูตรวิชาพื้นฐานวิชาอาชีพ สาขาพาณิชยกรรม ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย
พุทธศักราช 2524 ซึ่งอาจจะทำให้ได้แนวทางในการใช้ หรือปรับปรุงหลักสูตรดังกล่าว
ต่อไป